

باسمه تعالی			
سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی تخصصی	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰:۰۰ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۱۰ / ۲۳	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۸		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات	نمره	
۱	(الف) معنی و مفهوم شعر و نثر (۶ نمره) معنی و مفهوم ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. ۱- خود ایذر زمانی درنگ آوریم ۲- در آسمان و زمین هول کرده بود کمین ۳- همه ی نقود خانه حاضر بود . ۴- کاردی به دست راست و ترنجی به دست چپ داد . ۵- مفاتیح که برای گشادن در دکان مُغَد بود . ۶- جامه پشمین از برای کد کنند . ۷- جهان داری که در ملکش خلل نیست ۸- آن ابر بین که گرید چون مرد سوگوار / و آن رعد بین که نالد چون عاشق کُتیب ۹- حالی طاقت حرکت نداشت . بازرگان مردی را برای تمهید او گذاشت تا وی را تیمار می دارد. ۱۰- یاد آید ای مهران! زین مرغ زار/ یک صبحی در میان مرغزار ۱۱- گفתי که خرده ی مینا بر خاکش ریخته و عقد ثریا از تاکش در آویخته	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۱ ۱	
۲	(ب) معنی لغت (۲ نمره) معنی لغات مشخص شده را بنویسید. ۱- بُروهای چهره ش پرآزنگ شد ۲- جرگه ی شکار گاه مرال است . ۳- ریاحین گردبرگرد تخت او بُرست ۴- سرانجام داماد گرامی ، متعلقان را به منزل خود منتقل کرد . ۵- یکی نیز بگرفت خُنیگری را ۶- سفره خواست تا تناولی کند . ۷- تقریر ادیبانه ی برهان معاد است ۸- مادر حسنگ زنی بود سخت جگرآور	۲	
۳	(پ) خودآزمایی (۳ نمره) ۱- در داستان « دیوار »، نویسنده بین دیو و دیوار چه رابطه ای برقرار کرده است ؟ ۲- بیت « چو نیکو بنگری دراصل این کار /هم او بیننده ، هم دیده است و دیدار » به چه مسئله ای اشاره می کند ؟ ۳- یک « تشبیه نهفته » در بیت زیر مشخص کنید : اشک بیهوده مریز این همه از دیده، کلیم / گرد غم را نتوان شست به طوفان از من ۴- پیام اخلاقی حکایت زیر چیست ؟ شیطان را پرسیدند که کدام طایفه را دوست داری ؟ گفت : « دلّالان را » . گفتند : « چرا ؟ » گفت : « از بهر آن که من به سخن دروغ از ایشان خرسند بودم ، ایشان سوگند دروغ نیز بدان افزودند ! » ۵- در بیت زیر ، مقصود از « دریا و شبنم » چیست ؟ « چون به دریا می توانی راه یافت / سوی یک شبنم چرا باید شتافت » ۶- با توجه به بیت « من آنم که در پای خوکان نریزم / مر این قیمتی دُر لفظ دری را » نظر ناصر خسرو درباره ی مدح و ستایشگری چیست ؟	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	
«ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم»			

باسمه تعالی			
سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی تخصصی	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰ - ۳ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۱۰ / ۲۳	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۸		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات	نمره	
۴	(ت درک مطلب (۴ نمره) ۱- بیت زیر بیانگر چه حالت هایی از « رستم » است ؟ بیامد چنان تا لب هیرمند / همه دل پر از باد و لب پر ز بند ۲- در بیت زیر منظور از « دشت » و « راه نورد » چیست ؟ از راهروان سفر عشق در این دشت / گلگونه سرشکی است اگر راه نوردی است ۳- با توجه به عبارت « حاضران را بروی رحمت آمد و خواجه آب در چشم آورد و گفت : از من بحلی و چنین نومید نباید بود که بهبود ممکن باشد » الف) « آب در چشم آوردن » کنایه از چیست ؟ ب) منظور از جمله ی « از من بحلی » چیست ؟ ۴- در عبارت « می توانست نگاه این یکی را به چله ی کمان بنشاند و به سوی دشمن پرتاب کند » نگاه امام خمینی (ره) چگونه توصیف شده است ؟ ۵- با توجه به عبارت « ملک - تعالی - خطاب به آتش گفت : ای آتش سرد باش بر ابراهیم ؛ سرد با سلامت باش و اگر چنان نگفتی ابراهیم از سردی طاقت نداشتی » چرا خداوند « سلامت باش » را به همراه « سرد باش » آورده است ؟ ۶- در متن شعری زیر، « خون گریه کردن » بیانگر کدام حالت است ؟ « از آن پس ، هر شامگاه آسمان خون می گرید » ۷- مقصود « سعدی » در بیت زیر که در نعت و ستایش پیامبر اکرم (ص) است ، چیست ؟ « یتیمی که ناکرده قرآن درست / کُتب خانه ی چند ملت بشُست » ۸- در بیت « بر سجده ی احساس بنفشه است ، نشانی / سجاده ی سبزی که به الوند گشوده است » منظور از « بنفشه » و « سجاده ی سبز » چیست ؟	۰/۵ ۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	
۵	(ت تاریخ ادبیات و دانش های ادبی (۳ نمره) ۱- نام پدید آورندگان آثار زیر را بنویسید : الف) کتاب احمد یاسغینه ی طالبی ب) مثنوی شباهنگ ۲- در عبارت شعری « به گونه ی ماه نامت / زبانزد آسمان ها بود / و پیمان برادری ات / با جیل نور / چون آیه های جهاد ، محکم » کلمات مشخص شده به ترتیب بیانگر چه آرایه هایی هستند ؟ ۳- اثر منشیان و دبیران عهد غزنوی است که از میان آثار این نوع اثر می توان به اشاره کرد .	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	
	« ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم »		

باسمه تعالی		
سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی تخصصی	رشته: ادبیات و علوم انسانی- علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰-۱ صبح مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۱۰ / ۲۳	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۸	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات	نمره
	۴- مهم ترین ویژگی « حسب حال » چیست ؟ ۵- در بیت زیر، نام دو آرایه ی ادبی را ذکر کنید : تو یا من به بیداد کوشی همی / دو چشم خرد را ببوشی همی ۶- در این بیت « ببین عالم همه در هم سرشته / ملک در دیو و شیطان در فرشته » بین کدام کلمات جناس ناقص وجود دارد ؟	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۶	(ج) حفظ شعر (۲ نمره) ۱- تاب می دهد طره ی مشک سای تو ۲- سعدی از اخلاق دوست هر چه برآید نکوست ۳- زندگی گفت که : « در تپیدم همه عمر » ۴- گشتم مقیم بزم او ، چون لطف دیدم عزم او	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
	موفق باشید»	جمع نمره ۲۰

باسمه تعالی		
راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی تخصصی	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی	
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۱۰ / ۲۳	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۸	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف) معنی و مفهوم شعر و نثر «در تصحیح این قسمت، نظر همکاران گرامی صائب است» ۱- خودمان همین جا (۰/۲۵) لحظه ای درنگ (صبر) می کنیم . ۲- در آسمان و زمین ترس و وحشت (۰/۲۵) کمین کرده بود . (یا همه جا را ترس و وحشت فرا گرفته بود). ۳- تمام سگه های طلا و نقره ی (۰/۲۵) خانه آماده بود . ۴- به دست راست ایشان کاردی و به دست چپ آن ها بالنگ (۰/۲۵) داد . ۵- کلیدهایی که برای بازکردن در دکان آماده بود . (۰/۵) ۶- آنها به خاطر گدایی کردن (۰/۲۵) لباس پشمینه (یا لباس صوفیان) را (۰/۲۵) به تن می کنند . (می پوشند) ۷- پادشاهی که در حکومت او هیچ نقصی (سستی) وجود ندارد . (۰/۵) ۸- به آن ابر نگاه کن که مثل مرد سوگوار گریه می کند و آن رعد (تندر) را ببین که مثل عاشق غمگین ناله می کند. (۰/۷۵) ۹- در آن حال (فوراً ، در آن لحظه) (۰/۲۵) طاقت (توان) حرکت کردن نداشت . بزرگان مردی را برای مراقبت (۰/۲۵) گذاشت تا از او سرپرستی (۰/۲۵) کند . ۱۰- ای بزرگان (یا طولیان ساکن هند) از این پرنده ی ضعیف و نالان یادی کنید (۰/۵) آن هم هنگام خوشی و شادی که درچمنزار هستید. (۰/۵) ۱۱- مثل این که (۰/۲۵) شیشه های رنگارنگ (یا گل ها و سبزه ها) (۰/۲۵) بر خاک (زمین) آن جا ریخته بودند و گردن بند تریا (یا خوشه ای) (۰/۲۵) از درختان انگور آن جا (۰/۲۵) آویخته بودند .	۶
۲	ب) معنی لغت ۱- چین و چروک صورت ؛ چین و شکنی که به سبب خشم ، بیماری یا پیری بر چهره و ابرو و پیشانی افتد. (۰/۲۵) ۲- آهو ، غزال (۰/۲۵) ۳- جمع ریحان ، گیاهان خوش بو ، سبزه ها (۰/۲۵) ۴- وابستگان (۰/۲۵) ۵- آواز خوان ، خواننده ، سرودگوی (۰/۲۵) ۶- غذا خوردن (۰/۲۵) ۷- بیان ، شرح (۰/۲۵) ۸- دلیر ، شجاع (۰/۲۵)	۲
۳	پ) خودآزمایی ۱- از نظر نویسنده دیوار همانند دیوی است که مانع تفاهم ها و دوستی هاست. (یا بدی و شر بودن را گسترش می دهد). (یا هر پاسخی نظیر یکی از این موارد) (۰/۵) ۲- وحدت وجود (۰/۵) ۳- تشبیه اشک (۰/۲۵) به طوفان (۰/۲۵)	۳
	«ادامه در صفحه ی دوم»	

باسمه تعالی	
راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی تخصصی	رشته: ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۱۰ / ۲۳
دانش آموزان و دولایبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۸	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir
ردیف	راهنمای تصحیح
نمره	
۴	۴- انتقاد از افراد دروغگو یا دلالان و یا کسانی که سوگند دروغ می خورند. (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵) ۵- دریا: حضرت حق، شبنم: تعلقات دنیوی (یا بهشت) (یا هر پاسخی نظیر یکی از این موارد) (۰/۵) ۶- نباید آدم های بی ارزش را با سخنان ارزشمند، مدح و ستایش کرد. (۰/۵)
۴	ت) درک مطلب ۱- افسوس و حسرت خوردن - نصیحت کردن (۰/۵) ۲- دشت: گونه، صورت راه نورد: اشک (۰/۵) ۳- الف) گریه کردن (۰/۲۵) ب) من تو را حلال کردم. (بخشیدم) (۰/۲۵) ۴- یک نگاه پر تأثیر و جذبی (یا هر پاسخی نظیر این مورد) (۰/۵) ۵- چون در غیر این صورت حضرت ابراهیم (ع) نمی توانست سرما را تحمل کند و به او صدمه می رسید. (۰/۵) ۶- نهایت غم و غصه، اوج اندوه و شدت غم (یا هر پاسخی نظیر یکی از این موارد) (۰/۵) ۷- پیامبری که هنوز وحی بر او تمام نشده بود، با رسالت خود آثار همه ی ادیان را منسوخ و باطل کرد. (۰/۵) ۸- بنفشه: نماد عارف / سجاده ی سبز: نماد طبیعت سرسبز (۰/۵)
۵	ث) تاریخ ادبیات و دانش های ادبی ۱- الف) عبدالرحیم تیریزی «طالبوف» (۰/۲۵) ب) مشفق کاشانی (عباس کی مثنی) (۰/۲۵) ۲- استعاره (۰/۲۵) ایهام (۰/۲۵) ۳- بینابین (۰/۲۵) تاریخ بیهقی، سیاست نامه ی نظام الملک، قابوس نامه ی عنصرالمعالی (۰/۲۵) (ذکر نام یک کتاب کافی است.) ۴- مطمئن ترین راه برای شناخت احوال و افکار بزرگان جامعه است. (یا هر پاسخی نظیر این مورد) (۰/۵) ۵- اضافه ی استعاری (جان بخشی) - کنایه (ذکر دو مورد هر کدام ۰/۲۵) ۶- سرشته و فرشته (۰/۵)
۶	ج) حفظ شعر ۱- بنفشه (۰/۲۵) غنچه (۰/۲۵) ۲- گو همه دشنام گو (۰/۲۵) کز لب شیرین دعاست (۰/۲۵) ۳- خاک (۰/۲۵) گنبد (۰/۲۵) ۴- گشتم حقیر راه او (۰/۲۵) تا ساق شیطان بشکنم (۰/۲۵)
جمع نمره	۲۰
«خسته نباشید»	